

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautóza szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól bára.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr., s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 41. sz.). Oppelék Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 12). Süddeutsche Annoncen-Expédition Stuttgart.
Nyitltér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-peldánynyal szolgálunk.

A királyi biztosság megszűnése.

Ma október 1-ső; tegnap az erdélyrészi kir. biztosság megszűnván, személyzete feloszlott; egy Pestre, a többi rendelkezési állapotba ment; a királyi biztosság hivatalhelyiségéről a czimertábla bevételénél, levéltára tétetett, a földtehermentesítési alapigazgatóság tagjai Pestre és részint nyugalomba mentek; máj ezelőtt 12 nappal, sept. 18-án egyik körlevélben kir. biztos ő nagyméltósága mint ilyen, szíves búcsút vett az erdély-részi törvényhatóságoktól, másik körlevélben mint a földtehermentesítési alapigazgatóság elnöke e tiszteinek is közeledő megszűnéséről értesítvén azokat s megírván utasítást, hogy a kir. biztossághoz szóló jelentéseiket ezentul a szakminiszteriumokhoz tegyék, a földtehermentesítéseket Budára a földtehermentesítési alapigazgatóság erdélyi osztályához, végre egy harmadik körlevélben, melyet Nagy Elek miniszteri tanácsos irt alá, az alatta szolgált keblü tisztviselőktől búcsuzott el, méltányolva hivatali buzgalmukat, köszönné benne helyezett bizodal-mukat s róla való jó emlékezőket kérve, a mit azok egy a tényállást híven adó, valódi érzelmeket kifejező és igen szépen szerkesztett és mindenik által aláírt collectív köszönő s illetőleg búcsu-émlékirattal viszonzottak.

Ezek papirosan történő dolgok. Megfelelők a tények is. Két hét óta foly a hivatal-ágaknál a bútorok göngyölése, a levéltárak csomagolása, ládákba rakása és vasútra szállítása. A volt kormányzók udvarán ó-szert képez a kiválasztott elhasznált irodai szerelvények nagy száma: szüette állvány, törött lábu szekrény, kopott kanapé, karatlan vagy párna nélküli töltött szék, fogas, pökő- és fás láda, lóca, tanácskozási való nagy asztal, állva írásra készült kopott festékű asztal, rosz kalamár, vas fogó, elhasadt vonalzó, kiégett vas-kemenze sat.

Az iratokat, könyveket hordják le az előadási osztályokból a levéltárba; a levéltárigazgató jár-kél ide s tova; a rögtönzött leltárakat írja alá, mindenki akasztja nyakából ki s az ő nyakára teszi a felelősséget, mind mennek, mindenki távozik, ő marad hét rokkant tisztviselő társával még — tán tavaszig — e sok lim-lom között a 25—30 szobát s két nagy folyosót megtöltő levéltárral, tökéletesen összeálló állapotban.

A végeredmény az, hogy Erdély külön állásának ez utolsó látható jelképezője is eltűnt, a két testvér ország, mely államjogilag, törvény szerint és a történetben mindig egy volt, elvégre tényleg teljesen egyesült, az Unio végrehajtott.

Erdélynek az 1691-ki december 4-én, a nem igen kedves emlékü kopasz Teleki Mihály és az eperjesi mészárszék rendező Karaffa és páter Dunod kezdeményezése folytán létrejött Lipót-féle nagy császári oklevél teremtetten külön helyzetét az 1848-ki VII. és I. törvény és a Deák Ferenc által kezdeményezett 1867-ki kiegyezés megszüntette. Magyar-ország ismét egy és egész ország.

Teljesedett tehát a két haza leghívebbjeinek, legjobbjainak óhajta, teljesedett a törvény rendelkezése. S ezen minden loyális honpolgárnak kötelessége megnyugodni. Ily nagy re-

form bajok nélkül nem vihető ki; ily gyökere változások alkalmával, kivált az egyéni érdekek szenvedhetnek sérelmet. De ezért a reform-tényt itélni el, annak jogosságát s czélszerűségét támadni meg nem szabad. Avagy a felhők járásáért az itt-ott történt jégverésért és árva-zekek miatt káromolni a természetet, zúgolódni az ég ellen helyén van-e, s eszes emberhez il-lő-e? Nem szakasztott mása-e ennek azon állap-pot, midőn egy nagy eszme nem egy társadal-mi köteleket szétszakítva, az egyén sorsával nem törődve, magának utat tör? Ily helyzeteiben az életnek a gyakorlati életbölcsesség adja a leg-jobb tanácsot, és ez nem egyéb, mint a resig-natioval való megnyugvás.

E teljes jó akarattal tett s az itt-ott aggó-dó kedélyek csillapítására czélzó nyilatkoza-tunk tán feljogosít arra, hogy a magas kor-mányt ez alkalomból három dologra szerényen figyelmeztessük, s illetőleg, ez országrész java érdekében tisztelettel megkérhessük.

Az egyik az, hogy miután Erdély kor-mányszékét, mint szükségtelent, megszüntette, a közel kilátásban lévő Királyföld ren-de-zése alkalmával nehogy ezen korhoz és a parlamentális kormány-formák közé teljes-séggel be nem illő új kiadási szász Univer-sitást, vagy éppen szász Guberniumot alkossanak.

A második az, hogy a külön nemzetiségi törekvéseket igyekezzenek a teljes polgári jog-egyenlőség alapjára vinni vissza, az állam tör-vényeit hajtassák végre a magyar, szász és román nép kebelében egyiránt; mert csak csonka és hiányos az elért eredmény, ha az új intézmények csak a magyarok és székelyek között léptek életbe, a többi nemzetiségek el-lenben maguk kényök-kedvök szerint rendezik közhatósági s egyház- és köznevelésügyi ház-tartásukat.

Harmadik kérésünk, hogy ezutánra for-dítsa a magas kormány az imént végrehajtott tény által kétszeresen szükségessé vált különös figyelmét ez egyesült de távoli országrész ér-dekeire, a közlekedési utakat tartassa jó karban, a postákat rendben, mert olyan utak és tunya-járásu sőt olykor lelkiismeretlen posták mint Er-délyben kivált a székelyek és magyarok közt, a nagy világon nincsenek.

Ez, a mit most hirtelenében elmondani akarunk; de kijelentjük, hogy mint lap, s mint az erdélyi közönség közege, tisztünknek is-merjük ezentul a kormányzás és az igazság-szolgáltatás mentére, az intézkedésekre és mu-lasztásokra kiváló gondot fordítani; a törvényes és czélszerű felsőbb intézkedéseket üdvözölni fogjuk, de az elhibáztatokra bátrak leszünk tisztelettel figyelmeztetni az illetőket; általában e kis országrész ügyei és jövőndő jobbléte ér-dekét híven szolgálni, azért még szemrehá-nyást is eltérni lelkiismeretbeli kötelességünk-nek ismerjük.

Nézeteink ezen rövid és általános kife-jtése mellett őszinte lélekből írjuk ide a magunk nevében, de a mit — meg vagyunk győződve — tisztelt olvasóink is velünk osztanak: Él-jen az egygyélelt Magyarország!

A Deák körből.

Pest, sept. 28.

Tegnap d. e. 10 órakor tartotta meg a Deákkör értekezletét a válaszfelirati javaslatok tárgyában.

Először gr. Csáky Gyula kijelenti hogy nem osztja azon nézetet, miszerint a válaszfel-irat és a trónbeszéd csak pusztá formáság volna. Ha igaz lenne is az, hogy a trónbeszéd mint a fejedelem változatlan atyai gondosko-dásának mindannyiszor ismételt kifejezése for-máság; ha elfogadnók is, hogy a nem válto-zott kormánynak programja szintén csak formáság lenne: a válaszfelirat, mint az or-szágyűlés azon factorának kifejezése, mely az új választás által megváltozott és új érde-keket hozhat a felszínre, pusztá formáság nem lehet. Annak a képviselő testület program-mjának kell lennie, hogy a kormány tudja mit kíván az új ház. Nem szabad tehát, hogy csak ismétlje a trónbeszédben mondottakat, de hangoztatnia kell azon kívánalmakat is, mely-eket képvisel. Minthogy a többség felirati ja-vaslata e szempontnak meg nem felel, ajánlja tárgyalás alapjául a reformpárt válaszfelirati javaslatát.

E különös ajánlatra Deák Ferencz felelt.

Szerinte az a kérdés, vajjon merő alkot-mányos formalitás-e sem igenlőleg, sem taga-dólag nem dönthető el. A hol a kormány és parlament közötti differenciák forognak fenn, (mint ez az 1832—40 közötti országgyűlése-ken és 1865-ben volt az eset) ott a feliratok konkrét kérdések határozott tárgyalását kell hogy tartalmazzák; ő azonban azt óhajta, hogy a kormány és parlament közötti harmónia mi-nél kevesebbszer zavartatván meg nálunk, fel-irataink minél gyakrabban legyenek formalitá-sok. A legújabb trónbeszéd munkásságra hívja fel a törvényhozást, elősorolt néhány megol-dandó kérdést s végül még egyéb elhalaszthat-lan ügyekről szól, jelölül annak, hogy az elő-soroltakkal nem tartja a törvényhozás műkö-dését kimerítettnek. Deák azt véli, hogy leg-jóbb, ha a válaszfelirat ugyan ezt a modortkö-veti, s minthogy így szerkesztetett a képv. ház által kiküldött bizottság javaslata, ezt partolja. Deák egyáltalában nem barátja a hangzatos programoknak. A törvényhozás eljárása, az ezen alkalmokkor megállapított elvek képeze-nek programot. Nem lát abban semmi czélt, hogy a felirathoz soroljunk elő még más tár-gyakat, melyek megoldási módját a képv. ház, s a párt majd csak azután vitatja meg. A tár-gyakat így csak általánosságban lehetne meg-említeni, s akár tesszük azt, akár nem, — mint-hogy a válaszfelirat ugy sem bír törvényerővel — annak nincs különös fontossága.

Deák beszéde után elhatározta a párt, hogy a felirati bizottság által készített javas-latot veendi tárgyalási alapul.

A napi rendre nézve megállapodás tör-tént abban, hogy a már előterjesztett javasla-tok, a szükséghez képest, a felirati vita közben is tárgyalassanak; de bizonyos általános ha-tározatokkal a párt nem köti meg magát.

Végül Deák Ferencz azt jegyezte meg, hogy ő senki szólás jogát nem akarja ugyan korlátozni, de mégis óhajta, hogy a felirati

vita ne húzódjék végtelen hosszúra. Ennélfog-va az ellenzék minden aprólékos megjegyzé-sére nem kell válaszolni, hanem csak összefog-lalva utasítani vissza a nagyobbakat. Különö-sen óhajtaná, ha a párt fiatalabb tagjai szóla-nának; — s előadnák nézeteiket az ország dolgairól, mire a felirati vita bő alkalmat ad. A mi őt magát illeti, ő utóbbi időkben kéve-set szolt; tette azt legfőképp mások iránti mélt-ányosságból, s jövőre sem fogja nagyon sok-szor fárasszani a ház figyelmét.

Országgyűlés.

A képviselőház sept. 28-iki ülése.

Elnök: Bittó. Jegyzők: Szeniczey, Szell, Tom-bor, Kiss, Mihályi.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay, Tóth, dr. Pauler, Tisza, Szlávay és Trefort minisz-terek.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Ürményi Miksa interpellatiót intéz a honvé-delmi miniszteriumhoz minő elvek alapján kívánja a katonai laktanyák állandó elhelyezését létesíteni és mikor szándékozik a ház elő ez ügyben előterjesz-tést tenni?

Lónyay. Az ország régi óhajta, hogy az ál-landó laktanyák létesítésének. E kérdés oly sta-diumba lépett, hogy a megvalósítás rövid idő alatt remélhető. Az elvekre nézve részletekbe nem bo-cátkozhatik. Az előterjesztés határidjét most meg nem mondhatja, de miután az illető bizottságok melyek e kérdést tárgyalták, már megállapodásra jutottak, ez ügyben az előterjesztés nem fog sokáig késni.

Horánszky interpellálja a közlekedésügyi mi-nisztert a szolnoki vaspálya udvar iránt.

Interpellatiója kiadatik az illető miniszternek. Felolvastatnak az igazoló bizottságok jelen-tései.

Megkezdetik a felirati vita.

Legújabb táviratok.

Berlin, sept. 28. A porosz kormány nem tesz kifogást az ellen, hogy a német lapok bélyegmen-tességének elve a birodalmi sajtótörvénybe felvé-tessék. A „Germania“ constatirozza, hogy az er-melandi püspök javadalmának zár alá vételével az illető püspökök az állami viszonyok is meg fognak szakíttatni.

Belgrád, sept. 28. Milán fejedelem ma dél-előtt a miniszterekkel együtt, harangzúgás és ágyu-dörgés közt a kaptusina megnyitására Kragujevácza-ba ment.

Perpignan, sept. 28. Tegnapelőtt a királyi csapatok és a „Szebaló“ vezénylete alatti felkelők közt csata volt, mely alkalmával az utóbbiak Aja felé vonultak vissza, és tegnap este Puicerdát meg-adásra szöli ák fel. Tagadó válasz esetében a múlt éjjel azt várták, hogy a város meg fog támadtatni; azonban a carlisták eltávoztak.

Delegatíó

albizottságainak működése, gyorsan halad előre. A magyar delegatíó albizottsága, mely a pénzügy-miniszterium költségvelesének tárgyalására küldet-tett ki, befejezte működését, s 5 tételben összesen 91,842 frtot törölt, ebből 47 ezer drágasági pót-lék a közös miniszterium hivatalnokai számára, 41 ezer nyugdíj.

A hadügyi albizottságban b. Podmaniczki Frigyes kérdést intézett a k. hadügy miniszterhez a katonaság oldalfegyverének csak szolgálatban

viselése iránt, mire a k. hadügyminiszter a szolgálalon kívüli fegyverviselésnek fentartása mellett nyilatkozott.

Pulszky Ágost kimutatásokat kívánt az egyéves önkéntesek intézményének eredményeiről, különös tekintettel a tisztí vizsgákra. A k. hadügyminiszter egyéves önkéntesek intézményének eredményeit kielégítőnek állítja, a kimutatásokat előterjesztendi. Mindkét interpelláló fentartja ez ügyben bővebben nyilatkozni.

Az előbbi delegációk határozatai kerülvén szövegre, a ruházati és felszerelési ügyre vonatkozó határozatot illetően, az 1872. tavaszán megtartott enquete-bizottság jegyzőkönyveinek tanulmányozása, és ennek alapján jelentéstételre egy bizottság küldetett ki, melynek tagjai: Gr. Szapáry Gyula, Ürményi Miksa, Lónyay János, gr. Keglevich István, Széll Kálmán, Éber Nándor, Pulszky Ágost. — Ezen bizottság jelentése alapján fog az albizottság ezen nagy fontosságú ügyben határozni. Ez alkalommal Wahrmann Mór, hosszabb előadásban előterjesztvén az ügy állását, a k. hadügyminiszter eljárását éles bírálat alá vette.

A mult delegáció azon határozatát illetően, mely szerint a k. hadügyminiszter egy Jászberényben vagy környékén építendő lovassági laktanya iránti előterjesztésnek annak idején leendő bemutatására utasítatik, tekintettel azon érthetetlen különbségekre, melyek a magyar, és német példányokban egymásnak ellenmondó indoklásra, mely a határozathoz van csatolva, az előadó felhívja a hadügyminisztert az ügyállás előadására, mely a következő: az 1870-ik évi országos bizottság megszavazott a jászberényi, a város tulajdonát képező és a hadi kormányzat által megszerzendő gyalogsági kaszárnyának lovassági kaszárnyává átalakítására 130,000 forint — Mielőtt azonban a k. hadügyminiszter az átalakítást foglalatba vehette volna, a delegáció üléseinek berekesztése után rövid idő alatt, Jászberény városa a laktanyát a magy. királyi honvédségnek engedte át, — nem lévén tehát a k. hadügyminiszternek rendelkezésére a laktanya, nem is fordíthatja rá az átalakítására megszavazott összeget. Minthogy pedig a 130,000 forint felhasználási ideje lejárt, az összeg nem tekinthető többé megszavazottnak. A közös hadügyminiszter kijelenti továbbá, hogy a jászberényi laktanya építése iránt nem lévén még a helyi bizottságok által a végleges terv megállapítása, az előterjesztést a jelen pillanatban még meg nem teheti. A stockeraui laktanya építésének befejezésére a rendkívüli előirányzatban felvett 130,000 forint tehát a jászberényi laktanya átalakítására megszavazott, és a kellő időben fel nem használt összeggel semmi összeköttetésben nem áll, s ettől egészen külön tárgyalandó.

Az albizottság tudomásul véve a közös hadügyminiszter felvilágosításait, mindenekelőtt kimondja az indoklás zavart, egymásnak ellentmondó szerkezete feletti rosszallását, s felkéri a közös hadügyminisztert, hogy az ezen előadást készített közvegyeket, mely hibás szerkezetű s a tényeknek a valósággal eltérő előadása által a félremagyarázásoknak alapot nyújtott, szigorúan megintse, egyéb iránt a jászberényi laktanya építése iránti határozatát fentartva, azon kérdés megítélhetése céljából: vajjon a stockeraui laktanya építésénél nem terjeszkedett-e túl a közös hadügyminiszter az e célra megszavazott hitelen, az ezen építkezésekre vonatkozó utalványok előmutatására felszólítottat. A

stockeraui laktanya építésére előirányzatba vett összeg iránt az illető czimnél fog az albizott. határozni.

Az albizottság ezután elhatározza, hogy a rendes szükséglet egyes czimeinek megállapítása előtt a rendes szükséglet legfontosabb része, a sorgyalogság és vadász csapat békéltetésének állandó felemelése iránt fog elvileg határozni, mire a közös hadügyminiszter előterjesztvén indokait, melyek őt a létszámemelés javaslatba hozatalára bírják, az albizottság ezen főfontosságú ügy feletti határozat hozatala előtt ismerni kívánja, a katonai szempon- tokon kívül, az ország pénzügyi viszonyait és elhatározza, a miniszterelnököt és pénzügyminisztert értekezletre meghívni, ez értekezlet után fog csak az albizottság e kérdés további megvitatásába bocsátkozni.

Ezen értekezlet vasárnap fog megtartatni, addig is az alb. folytatja a rendes szükségletnek a létszámemeléssel összefüggésben nem levő czimei feletti tanácskozást.

Törvényjavaslat

a kolozsvári királyi tudomány egyetem felállítására megszavazott póthitelről.

1. §. A kolozsvári királyi tudományegyetem, felállítási és első felszerelési költségeire 60,000 forint az 1872/3 tanév október, november és december, havi rendes költségeire 41,734 forint száraztatik meg s ezen összegek fedezésére a vallás és közoktatási miniszternek megfelelő póthitel engedtetik a következő rovatok szerint, és pedig:

Termek beutóztatására, az újonnan felállítandó intézet felszerelésére és a létezők bővítésére	40,000
Épületek átalakítására	20,000
Tanárak, hivatalnokok és szolgák fizetésére	26,088
Tanárak, hivatalnokok és szolgák lakbéréire	4,181
Helyettesítésekre	250
Napi díjok illetményeire	548
Ösztöndíjakra	2,000
Jutalmazásokra és segélyezésekre	500
Házberekre	1,017
Hivatali és irodai szükségletekre	150
Elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteire	4,400
Házi szükségletekre	1,500
Vegyeesekre	300
Eselleges nyugdíjakra	800

2. §. E póthitel részleges fedezésére:

a) az egyetem felállítását által megszűnő kolozsvári jogakadémiára az 1872. évi VII. törvény- czikk 2. §-a szerint megszavazott 16,305 forintnak három hónapra eső részlete 4077 forint;

b) a hasonlólag megszűnő kolozsvári orvos-sebészeti tanintézetre a fentebbi törvény- czikk értelmében megszavazott 34,413 forintnak szinte három hónapra eső részlete 8604 forint; — továbbá

c) az erdélyországi vegytan kohászati alapa- nak rendeltetésénél fogva e célra fordítható jöve- delme, mely 1442 forint tesz, s így összesen 14,123 forint; a még fennmaradó 87,611 forint ki- adások fedezésére nézve pedig az 1872-ik évi állami jövedelmek az 1872. VII. tezik 4., 5., 6.

győztés tanonczhoz intézett, midőn átnyújtot- ta nekik a babérkoszorút és az érdemkönyvet kije- lentvén előttök, miszerint a második köztársaság hozzájuk hasonló emberekből álló nemzedéket óhajt nevelni. Carnot felbátorítása úgy látszik megtette hatását Aboutra, mert midőn az „Ecole Normale“-ba belépett, határozott republica- nus volt.

E tanodát elhagyván, az athenai francia isko- lába ment, mely mintegy befejező kollegium szerepelt tanárjelöltek számára s itt mellékesen archeologiai tanulmányokra adta magát. De nem ez volt szellemének természetes hajlama. Huszonöt éves korában befejezett tudós volt tele élezzel, maliciával és scepticismussal. Tanulmányozta Vol- tairet mint ájtatosabb emberek a bibliát; szűtelen magával hordta a nagy bölcsész egyik másik mű- vét s végre annyira át volt hatva Voltaire szelleme által, hogy midőn írni kezdett, öntudatlanul is oly derült és határozott stílusban s legalább is oly ördögi elmelel írt, mint nagy mestere „La Grâce Contemporaine“-cz. munkája, mely első rendes műve volt, rögtöni sikert mutatott fel, de egyszersmind fellármázta úgy az mint a párisi görögö- ket, kik azzal vádolták őt, hogy a vendégszeretetet hálátlanabban stayrákkal s legutoljottabb leírásokkal viszonozza.

About mindenütt otthonos volt az athenai társalgási termekben, sok mindent látott, sok dolog fölött jól mulatott s haza érkezvén, fejlegyezte be- nyomásait azon könyörtelen francia gúnyorral, a mely nem kimél semmit. Azóta folyvást azzal vá- dytlák About-t, hogy mindig korábbi házigazdái és jótévedői ellen fordul. — About modora különben páldaszerűen kedves; szeretik őt társalgó termekben hölgyek között látni s hallgatni, miként szedi dara-

§§. értelmében jeletetnek ki, melyeknek rende- lei ezen törvényre is kiterjednek.

3. §. E törvény végrehajtásával a vallás és közoktatásiügyi és a pénzügyminiszterek bizat- nak meg.

Trefort Ágoston. s. k.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, sept. 30.

— „A Kolozsvári Közlöny“ szer- kesztőse sz. Mihálytól fogva átköltözött a Dr. Szabó-féle — most a takarékpénztár tulajdonát képező — házhoz, piacz-szöglet l-ső emelet, a kaputól jobbra.

— Királyné 6 felseje. mint a „Südd. Presse“ jelenti, f. hó 24-én röviddel 9 óra után Possenhofenből megérkezett Münchenbe és onnan rövid tartózkodás után folytatta útját Ischl-felé. A felsejes asszony dr. Jäger követségi tanácsos és dr. Fischer udvari tanácsos fogadták a pályaudvar- ban. Felsejes királynén több napot töltött Pos- senhofenben, a starenbergi tónál, hol rokonai kö- rében mulatott. Lajos király látogatását is fogadta, ki a neki adományozott magyar gyalogezred egyen- ruhájában két órát töltött a felsejes asszony köré- ben. Jelen voltak még a kastélyban a nápolyi ex- királyi pár és Trani gróf nejével.

— Pálffy gróf Pozsonymegye főispánja, egy magasabb polgáriskola felállításához Somorján évenként 400 forint segélyt ajánlott fel.

— A szamosújvári gör. kath. püs- pökség Vancsa érseké történt kinevezetése óta üresen állott széke, mint a „Federatiunea“ biztos forrásból merített hír alapján írja, a legközelebbi napokban fog betölteni. A püspöki széket egyedüli jelölje Pável Mihály püspöki helyettes és volt országgyűlési képviselő, kinek jelöltsége a lapok- ban már néhány hóval ezelőtt felmerült.

— Makoldy Emilia kisasszony hült te- temét tegnap délután kísértük ki az örök nyugalom helyére. — A temetés minden tekintetben fényes s e mellett nagyon népes volt; ezek és ezek ki- sérték, más ezek vártak a temetőben — A pol- gárság testületei egyesültek itt sorakozva a bána- tos ifjúság tömegével, kik fájdalom telt szívvél je- lentek meg mindnyájan e végső szertartásra. — A „dalkör“ — mint mindenütt — úgy itt is első he- lyen említhető; mert valamint a házál, úgy ki- nnel a temetőben is, valóban ritka szépségű s magasz- tos gyászdalokat zengett, — a katonai zenekar is jelen volt a közbecsülésben álló család iránti tisz- telettel indítva.

— Egy évi önkényesek. Statistikai kimutatás szerint a hadseregbe 3584 egyévi ön- kényes van besorozva. Ezeknek háromötöd része a gyalog, vadász és lovas csapatokhoz, és két ötödre a technikai hadosztályokhoz, ugyint a tüzéség, mérnöki és utászkarhoz osztattak be. Az októberben tartott tartalékos tisztú vizsgálatra 296 önkényes többnyire technikusok jelentkeztek. Azon rendelet, mely szerint sikerrel letett vizsgálat dacára csak azok voltak tisztekké előléptethetők kik 600 forint évi járadékot tudtak kimutatni, hir, szerint közös hadügyminiszteri rendelettel meg- szüntettetett.

— A bécsi kiállításra, mint párisi la- pok írják, Franciaország nagyon készül. Ugyane lapok szerint Japan és Khina is igen nagy mérv-

ben lesz képviselve, s a küldendő tárgyak mennyi- ségét a „Fasana“ nevű osztrák corvette képtelen egyszerre elszállítani.

— Derssin circusa tegnap és tegnap- előtt megint tömve volt; az igazgató nem tud hova ellenni örömeiben, s még megérjük azt is, hogy a szinidény elejére is itt marad. Ujabb mutatóvanyuk volt Albertine és Theophilus k. a. testgyakorlati mutatóvanyai, praecisióval, meglepő izomerővel ki- vive. Ma mint előre hirdetések az igazgató jutalomjá- tékaul utolsó nagy disztribúciót rendeznek; bemu- tatnak egy „Kolozsvár“ nevű erdélyi lovat; végül lesz egy tableau „Hála Kolozsvárnak“ czimmel. Bizony hálálkodhatnak is, elvisznek vagy 12000 forintot.

— Mollinary altábornagy felől, kit a la- pok nem régiben jelenlegi közös hadügyminiszter b. Kuhn utódként emlegettek, a „N. fr. Pr.“ egy beküldetben a következő helyreigazító közleménye- ket hozza: Mollinary az ezelőtt fennálló tulni utász (pionnier) iskola kitünő növendéke volt. 1848-ban gr. Radetzky tábornagy hadseregében szolgált s itten tett kitünő szolgálatait érdeméend s „monte- pastellói“ előnevet nyerte. Ebből látszik, hogy Mol- linary 1848—49-ben nem lön kegyvesztette. 6 évvel később ezredessé és az utász hadtest parancs- nokává lön kinevezve; mint ilyen 1859-ben nagy kitüntetéssel szolgált. 1866-ban hadosztály pa- rancsnok gr. Festetic adatlussa lön és megsebült. M. mint mondani szokták „Demokrata“ soha sem volt.

— Nemzeti színház műsorozata f. évi okt. 1-től okt. 14-ig. Kedd okt. 1. Török János bérletszünetben itt először. Szerda okt. 2. Essex gróf Csötörtök okt. 3. A jó hazafiak. Péntek okt. 4. Zampa. Szombat okt. 5. Orsini Izabella. Vasár- nap okt. 6. Strike. Hétfo okt. 7. Armány és szere- lem. Kedd okt. 8. Fenn az ernyő nincs kas. Szer- da okt. 9. Kék szakál. Csötörtök okt. 10. Lecouv- reur Adrienne. Péntek okt. 11. Operette. Szombat okt. 12. Vas álarozos. — Török Jánosban, mivel az idei saison kezdetét veendi, a czinszeret Eg- ressy Ákos adandja; közreműködnek még Némethi Irma, Boér Emma k. a.-ok, Szentgyörgyi és Kras- nai urak.

— Egy városifiatl ember — ki több évek óta mint házi tanító működött, algymnasiumi osztályokat végző vagy kisebb gyermekek mellé is ajánlkozik tanítónak, továbbá írni való tárgyakat — esetleg irnoksgot is elvállal. — utasítást ad az érdekletteknek — e lap szerkesztősege.

— Városi képviselőgyűlés volt hir- detve szombat sept. 28-ra, de nem tartathatott meg a megjelent képviselők számszerinti csekély volta miatt — csak 12-en voltak. — Talán a szerdai gyű- lés látogatottabb lesz, mind több bizonyíték arra, mennyire érdeklődnek városunk atyái közügyeink iránt. Hja! hiába ez irányban is kezdünk elnémete- sedni.

— Kolozsmegye bizottmányi gyű- léséről mely ma d. 10 órakor vevé kezdetét, bő- vehben csak holnap irhatunk. Most csak annyit, hogy fontos tárgyak kerültek szönyegre, így a pénztárnoki és ezzel kapcsolatban egyéb választá- sok s más fő a megyei községek szervezésének ügye.

— Régi pénzek. Mesnóban, Neuhaus mellett (Csehország) egy mezőn régi arany és ezüst pénzeket találtak. Az aranyok meglehetősen épek és egy koronás lovagnak képét mutatják. Az évszám

et Quarante. Lehetetlen kellő szavakban szólani ez elbájoló könyvekről, melyek a legközelebbi stílus mellett kimeríthetetlen humorral s mindig tiszta erkölcsös telvek. Etekintetben About valódi példa s világosan megczáfolja azon állítást, hogy a fran- cziák nem tudnak mulattatón írni szabadonczkodás nélkül.

Örömmel mondanók ugyanazt a szerző políti- kájáról, amit műveiről; a közönség mosolya azon- ban csakhamar felolvasztotta azon republikanizmust, melyet az „Ecole normale“-ból magával hozott. Kedvencz írója volt a császárnőnek s ezt tudta. Nem hiányozhatott semmi hivatalos társaságból. Ke- rülte régi barátait s midőn viszont azok részéről is kitaszítva érezte magát, a legkésőbbi kitételekkel neveltségessé kezdte őket és a szabadelvű párt el- veit tenni, s nha azóta ismét visszatért About első hitéhez, a szabadelvűek soha sem bocsáthatják meg neki akkori bánásmódját.

About 1858-ban a becsületrend keresztjével disztített fel s rövid idő múlva kormányköltségen Róma állapotának kipuhatolására küldetett ki. About innen visszatérve közzé tette: „A római kérdés“ című röpiratát, mely roppant feltűnést okozott egész Európában. Mérész, hatalmas és a legkérlel- hetlenebb logikával telt volt e füzet, kiváló fontos- sága azonban főleg onnan eredt, hogy átalánosan az volt a vélemény, miszerint e mű magának a csá- szárnak nézeteit viszhangozza az olasz kérdésben, és csakugyan, ha birt volna a császár akkoriban tiszta nézetekkel e kérdésről, ezek mindenesetre megegyeztek volna a röpirat szellemével.

E pillanatól kezdve általában úgy tekintették Abou-t Franciaországban, mint leendő minisztert, és ő maga is erős hittel birt jó csillagzatában. Na- poleon hg. organumába, az „Opinion Nationale“ba

TÁRCZA.

About Edmond.

A „D. News“ után.

About Ödön, kit a németek nem rég Saver- neben elfogtak, a legfranciább valamennyi francia regényíró között, a legcsipősebb pamphletista, a legszerencsétlenebb dramáiró, a legtevékenyebb journalist a politikában a legkétségbeesettebb em- ber egész Franciaországban.

Midőn harminczöt év előtt szülőföldén, a pont-á-mousson seminariumba küldetett, már ak- kor látszott, hogy ügyes ember lesz belőle, azon- ban gonosz fickó volt, ki isten tudja hol, ellen- szenvet szívott magába a szent írók iránt s oly fél- vállról beszélt rólok, hogy a tisztelendő atyák, ta- nárai, előbb megkísérlették más gondolkodásmódot verni fejébe, aztán pedig kikergették.

A fiatal Ödön családjának azonban minden szegénysége mellett is voltak barátai s ezek helyet szereztek neki a párisi Nagy-Károlyféle lyceum- ban. Itt nem szerepelvén a vallási oktatás a pro- grammban, About a legjobban tanult a lyceum- ban; a tanárokon kívül mind a mellett épen nem birt szer- tetre méltó jellemmel s több ízben öklö- harcra kelt érzékeny iskolatársaiival, kiket csipős megjegyzései s pajzán magaviselete sértett.

Az év végén a francia iskolákban szokásos föverseny alkalmával 1848-ban About nyerte a latin gyakorlatl a nagy érdemdíjat, míg a fran- czia gyakorlatl Prévost-Paradol győzött. Az ér- demdíj becsét még inkább emelte Carnot, repub- likanus közokt. miniszter beszéde, melyet a két

nem látható. Alighanem Zsigmond római császár és László cseh király alatt vették. Az ezüst pénzek el vannak penészedve. Egyik felükön egy oroszán látható, maga előtt két üres mezővel ellátott címerrel, másikon két csillaggal és egy kereszt mezővel. Másik felükön egy kereszt van kerek foglalatban. Az oroszán felirata: Grossus Misnensis.

— **A városunkban nem rég megnyitott** távirai alsóbb tanfolyamon, mint örömmel írhatjuk nők is vesznek részt, és pedig nyolczan. Ha sikerrel teendik le a vizsgát — min szorgalmuknál fogva kétkedni nem lehet — akkor mindnyája alkalmaztatni fog és pedig talán ép itt helyben.

— **Varsóból** írják e hó 21-ről: „Mult héten Mária főhercegnő — (Leuchtenbergi hercegnő és a czár nővére) — városunkon keresztül Pétervárról Bécsbe utazott. Nehány órával később a helytartó, Berg gróf is utána utazott. Jól értesült körökben rebesgetik, hogy ez utazás czélja lenne a magyar királyt Pétervárra meghívni. Sándor czár nagy súlyt fektet arra, hogy Ausztria-Magyarország iránti barátságos érzelmeit kimutassa. Azt is mondják, hogy azon esetre, ha a magyar király a meghívást elfogadja, a látogatást viszonzni szándékoznak a bécsi világiállítás alkalmával.

— **Monstre-tolvajlás.** A „Messenger de Toulouse” jelenti, hogy elfogtak egy Lagrave nevű egyént, ki azzal vádolatik, hogy New-Yorkban három millióra menő összeget lopott. Lagravet Párisban át fogják New-Yorkba szállítani.

— **A magyar dohány egyedárúság** bérbe adásáról innak a lapok. A kormány ugyanis bizonyos pesti bankok képviselői által kértet tételt Párisban, hogy nem volnának e hajlandók az említett egyedáru bérbe kivévesi céljából az említett bankokkal társaságot alapítani. Meglehet ugyan írja „N. fr. Pr.” hogy ez csak ütogetés a bokorra hogy a nyul ugorják ki; miután a magyar kormány az ausztria kormányai megegyezés nélkül független az egyedáru feől nem intézkedhetik. Ha ez igaz volna, valószínűleg nyerne per analogiam azon hír is, hogy Kerkápolyi ur, pénzügyminiszterünk az erdélyi összes ezüst, arany, réz, vas, só és kőszén bányákat szintén bérbe szándékszik lassankint kiadni, parcelláinkat egyes consortiumoknak, mint ezt a hunyadmegyei vasbányákkal és kohókkal téve, melyek fölött nem régiben kötött meg, az igen igen előnyös — szerződés Erlanger et Consortesekkel.

— **Olecsó mulatság.** Időjárásunk tegnap ismét jóvá fordult, minek következtében a sétateri „körforgót” bezzeg körülvevtek a fiatal sarjadékok s nem is vonultak el onnét, míg zsebeikből a krajczárok ott nem maradtak.

— **Zichy Mihály** festész, és hazánkfia, ki tudvalegőleg az orosz czár udvari festése — jelenleg Londonban időzik, hova a walesi herceg meghívása folytán ment. A kitűnő művész kirándult az angol koronaörökös vadászataira Skóthorba, s a vadász kalandokat örökíti meg a herceg számára.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügy miniszter ur, Szűcs Ignác curiai joggyakornokot ugyan oda segédfogalmazónak nevezte ki.

— **Művész apró hírek.** Bécsben Offenbach legújabb operettje a „fekete kaloz” maga a szerző által igazgatva, nagy számu közönséget gyűjtött a lipótvárosi Karl színházba. — Patti Adelina, a hírneves énekesnő, ki jelenleg Hamburgban ül diadalokat, pár hétre Bécsbe fog rántani.

több pápaellenes cikket írt, majd két újabb rópiratot adott ki „Európa térképe” és „Poroszország 1860-ban”; függelékét írt első munkájához — „Rome contemporaine” cz. alatt, s állandó alkalmazást fogadott el mint vezér cikkíró a félhivatalos „Constitutionnel” mellett.

De színpadi siker által is hírnévre akarván szertenni, a „Gaetana” drámát írta, elég szerencsétlenül, mert ellenségei csak alkalomra vártak, hogy lefizethessék régi tartozásaikat, a mit aztán le is fizettek derekasan. Gaetanát 1862. jan. 2. adták elő az Odeonban. A szerző politikai, hitfelekezeti és irodalmi ellenségei mindnyájan mintegy légyotlat látszólag adni egymásnak itten s a függöny fellebbenése pillanatától kezdve egész a darab végéig szakadatlan piszegés és zaj volt hallható. Színház végével a latin negyed tanuló, kik testületileg megjelentek a darab elítélésére, hosszú menetben indultak a „Constitutionnel” szerkesztősege elé, a Valois utcába, hogy macskazenét csapjanak, ez meglevén a Saulnier átjárat felé vonultak, hol About lakott, s félórai lármát csaptak ablakai alatt. E szerint „Gaetana”-t tagadhatlan érdemei mellett is vissza kellett vonni a negyedik előadás után, s a departementekben szintén nem volt hosszabb életé.

Pár hónap alatt a departementi városok, hol a darab színe került zajos jelenetek színhelyei lőnek. Meg kell még itt említenünk, hogy időközben a Figató egyik legelkeseredettebb ellensége lőn Aboutnak, főleg azon okból, mert ez vonakodott visszatérni e lap szerkesztőségének kebelébe.

Tíz év folyt le az idő óta, és About Ödön némmilleg másodrangra szállott le a közbecsülésben. Régen megszűnt leendő államférfinak tekinteni magát. Nemsokára nősülése után (1864) Compiègnebe hivatott, hogy kipuhattassék a császár ál-

dulni, innen Szt.-Pétervárra megy s jövő évi március 10-ére megint vissza tér Bécsbe s a Wiedeni színházba fog vendégszerepelni. — Lucca asszony, a berlini operaszínház első énekesnője, ki férje elől Amerikába menekült s ott vendégszerepel, ezzel szerződését megszegte s ezért úgy bünhődik, hogy az operaszínház színlapjain minden este olvasható: Lucca asszony szerződését megszegé.

— **Thiers utazó-könyvtára.** Thiers, ki az utazási időt sem tudja tétlenül tölteni, szórakozás kedvéért a következő című műveket hordja magával: Vauban 2 kötet, Plutarch 4 k., Tacitus; Montesquieu 6 k., Molière 8 k., az összegyűjtött tkönyv, kommentár Caesarhoz; Winkelman 8 köt.; Juvenal, Biblia; Bismarck művei (?), Montagne, Chateaubriand, Lamartin, a francia akademia szótára, Voltaire és Rousseau kiválogatott művei, és — még egynehányt!

— **Egy érettségét** jó sikerrel letett fiatal egyén, itt helyben nevelőlül ajánlkozik. Bővebb értesítés szerkesztőségünk ad.

— **Pisztrangok kedvelőire** nézve így ír egy amerikai lap, a legjobb vidék az egész világon Sonoma County Kaliforniában. E vidéket egy folyam szeli át, a Sulfur creek (kénes patak) mely a pisztrangok ezereiben bővelkedik. E folyam közvetlen szomszédságában, alig egy ölnyi távolságra a part szélétől igen sok meleg forrás buzog ki a földből. A pisztrangkedvelők, már most a folyamban megfogják a halakat, a meleg forrásban megfőzik azokat s az isteni eledel készen van. A természet nagyon gondoskodott e helyt a pisztrangkedvelőkről. Hozzá tesszük, hogy eddig még csak egy pár „olaj” és „ecet”-forrás hiányzik még arra, hogy a vacsora teljes legyen.

— **A legeredetibb Reklam.** Mannheim utcaszögletein egy nagy hirdetmény díszlik a következő felirattal: „Nagy gazember. Folytatás következik.” Az emberek találgatják már most, hogy ki az a nagy gazember, másnap megjelenik a folytatás: „az ki nem hiszi, hogy alábbirottnál a legjobb téli ruhák találhatók.”

(Necrolog.) Özevgy Makoldy Sámuelné, Knausz Matild a maga és gyermekei: Johanna és Matild; édesanyja öz. Knausz Antalné, Tiltsoch Johanna testvérei: Knausz Johanna, Kövác Lászlóné; Antal, neje Adél és gyermeke: Ida, Kovács J. Jánosné és gyermekei nevében a legbánsatosabb anyai szívvvel jelenti, hogy a forrón szeretett gyermek, testvér és rokon **Makoldy Emilia** folyó hó 27-én, ifjú életének 20-ikévében, néhány napig tartott szívhárgyagulás következtében, jobblétre szenderült. A legjobb férj, atya és rokon sirja még friss, a seb, mit halála ejtett, még vérzik, a családnak új és méltó gyász van. Az anyagszelid lélek, ki boldogítani és boldognak lenni látszott születve, ki övének öröme, büszkesége volt: oly fájdalmat hagyott maga után, melyet csakis a vallás, tul a sironi viszontlítás reménye enyhíteni képes. Földi részei f. hó 29-én d. u. 4 órakor fognak a bel-királyutczai 44. számu anyai háztól örök nyugalomra helyzetelni; az engesztelő áldozatok pedig f. hó 30-kán d. e. 10 órakor a kegyesrendiek templomában az Egek Urának bemutattni. Kolozsvár, sept. 27-én 1872.

Necrolog. Gspán Károly, városi első orvos maga és leánya Matild, ennek férje Kremnitzky F. Jakab és gyermekeik, fia Károly, ennek neje Schwarczel Mária és gyermekeik, valamint menyee Schmidt Károlina, ennek atyja dr. Schmidt Vilmos, első osztályu főorvos és anyja, nemkülönbö-

tal, úgy látszik azonban, hogy nem ütötte meg a mértéket, mert csak hamar azon hir terjedt el, miszerint a neki felajánlott prefeti állomásról keringő beszédek alaplatának.

S valóban About nem volt többé az az ember, a ki felköltötte volna Napoleon szeszélyét. Ő nagyon eredeti gondolkodásában és nagyon független cselekvéseiben, kimondhatlan zavart teremtett volna azon belügyörnek, a mely alá helyezendették, vagy azon miniszteriumnak, a mely kebelébe fogadandja.

Mihelyt azonban meggyőződött About, hogy a császárság nem szándékozik őt többé jutalmazni, hátat fordított neki, ostromozta a despotismust a társadalomban, oda hagyta a „Moniteur”-t, s egyike lett az akkor (1868) szabadelvű „Gaulois” alapítóinak. Ürügyül szolgált e köpenyfordításra a császárság politikája a római kérdésben; s conversioja meglepően teljesnek tűnt fel még a párisiak előtt is, mert oly hévvel támadta meg a kormányt, hogy betöltötték a „Gaulois” árulását az utcákon.

Olivier fellépésével ismét szelidebbé lett némileg, minthogy ekkor köztudomás szerint valamely diplomaiiai állást várt, midőn azonban az elpártolása miatt boszus császárné közbenjárására e reményétől is elesett: ismét megkezdte hadjáratát a „Soir”-ban. Mint e lap harctéri tudósítója volt szemtanúja az 1870-iki háborúnak s ekkor írta azon sensationalis leveleket, a melyekért nem rég meg akarták büntetni őt a németek.

About jelenleg a „XIX. Siècle” cz. lap szerkesztője, mely republikánusnak vallja magát, de inkább Aboutista, positivista és poroszfaló, s melynek közelebbi cikkei arról tesznek tanúságot, hogy About jeles hírlapíró, de nagyon gyenge államférfiu.

testvérei Henriette és Tivadar, ugy szintén számos rokonai nevében szomorodott szívvvel jelenti forrón szeretett elfeledhetlen fiának, illetőleg testvér, sógor férj és vőnek **Gspan Ottó**, ügyvéd és maros-vársárhelyi m. kir. járási albirónak, Prágában folyó hó 19-én délelőtt 10 órakor élete 28-ik évében szívből eredett hűdés következtében történt gyászos kimultát. A mily váratlanul jött, épen oly leverően hatott gyászos kimulta, akkor, midőn atya és testvérei a boldog férjet remélték nem sokára ölelhetni, a kéllehetlen halál ragadta ki szeretetei közül a közszeretethen álló alig három napos férjet, maga után hagyva bánatos özvegyét. Földi maradványai f. hó 22-én d. u. 5 órakor Prágában a Wolschau-temetőben örök nyugalomra helyeztetek. Lelkéért az engesztelő áldozat f. hó 28-án d. e. 10 órakor fog a főtéri egyházban bemutattni, melyre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei szomorúan meghivatnak. Kolozsvárt, 1872. sept. 27-ik napján.

Közzgazdaság.

A kol.-monostori m. kir. gazdasági tanintézet 1872. évi kirándulása.

Közli Csete György.

Gazdasági tanintézetünknel a gyakorlat lehetősajátítására gyakorlati év van a tervrajzban felvéve. Azonban, hogy az egyoldaluvá ne váljék, meg van az évi kirándulás is a rendezettebb gazdaságok megtekintésére. Az első kirándulás ez évben tétetett — június 16-tól 20-ig — József főherczeg kis-jenő i uradalma b.

Mellőzőm azon szives fogadtatás leírását, melybe részesültünk, csak is a kirándulás czéljának tárgyára szorítkozom.

Az összes birtok 40,000 holdat tesz; fel van osztva 9 ispánságra, s az egész felett most teljhatalmu igazgató Nickl Mihály hírneves gazda.

Valódi diadalmát láttuk az ész, szorgalom, kiartatás és a nagymérvű anyagi áldozatnak. E birtokot József főherczeg boldogult édes atyja — József nádortól örökölte. Nagy emlékü néhai nádor politikai téren szerzett érdemeivel vetélkednek nemzetgazdasági tekintetben a mezei gazdaság előmozdítására tett nagymérvű anyagi áldozatai és ügybuzgalma.

Egy puszta, kietlen s mocsáros vidéket alakított ő át paradicsommá, s ezt ugy tette, hogy nem sajnálta pénztét évtizedekig holt tőkévé tenni?

Ha megtekintjük e vidéknek fekvését, s vizsgáljuk talajját, lehetlen nem látnunk még most is roppant nehézségeket. A két Kőrös gyakori kiadásai által hányszor nem húsítja meg a gazdák reményét? A nem ritkán jelenkező szárazság, hányszor nem juttatja csaknem véginségre a szegény birtokosokat? Sok határész terméketlen a sok szikes talaj miatt! Mindezeket ma már némileg segítve van. A viz költséges töltések által szorított medrébe, s hol mégis inkább lehet tartani a kiadásoktól, fákkal van beültetve a part, mi már a klímára is mérséklőleg hat.

A szikes talajok termékenynyé tételére még ez ideig keveset lehet tenni; csak mint silány legelők hajtának némi hasznót.

Azonban ne véljük, hogy itt nincsenek dúsan termő helyek. Vannak, esakhogy ezeknek is megvannak a magok hátrányai; mert mig egy része a tulságos agyag tartalmáért hatalmasan ellenszegül a művelési eszközöknek, addig a porhanyó talaj is (humus) 1 lábón alól tiszta agyagréteggel bír, s esős időben egészen terméketlenné lesz.

Azon agyagos határész, mely a viz közelében fekszik, ezelőtt néhány évvel a nagy kiadás eliszapolása következtében, megkapta a hiányzott ásványi alkotrészeket, mi egyszersmind lazábbá is tette a tulköttött talajt, mely ma már dústermést hoz.

A birtok nagy terjedelméhez képest, nem annyira a gabnaneműek termelésére, mint az állattenyésztésre fektet fő súlyt. Ennek meg van a maga természetese oka. Mert egyrészt csaknem lehetetlen ott annyi kézi erővel rendelkezni, hogy a siker a kívánt célhoz vezetne; másrészt a birtoknak nagy része szikes, a mely művelési növényeinkre nagyon mostoha befolyást gyakorol.

Mind takarmány, mind gabnaneműek közül csak is azok termelhetnek, melyek bőzese kis hazánkban is honosak, s csak oly mérvben, a mint azt az uradalmi személyzet gabna szükségletének kielégítése, az állatok takarmányozása s a magmenyiség biztosítása igényli.

Azt, hogy ezelőtt a gabnatermelés nagyobb mérvű volt, tanúsítja a jelenleg szünetelő szeszgyár.

A köttött talaj jól megmívelhetésére és a kézi munka hiányának pótlására jó eszközök és gépek állnak az uradalom rendelkezésére. Mind ezen eszközök megkésztése és a gépek időnkénti igazítása végett, gépgyárt állított fel az érdemes jószág igazgató; ő átlátta, hogy a gyárakból hozott eszközökben nagyon sok a fogyatkozás, más részt a helyi viszonyoknak sikeresen nem felelnek meg; hogy ennek is gyakorlati irányt adjon — a meny nyílen feleslegessé vált egy szakértő, drágán fizetendő gyári kovácsot hozatnia — az uradalmi kovácsot alkalmazta ezen munkák megtételére, egy évi kinlódás, 3 mázsa vas elfecérlése és azon biz-

tosítással: a magyar ember mindent megtehet, megtanulhat — teljesen czélt ért.

Az eszközök és gépekhez szükséges részek — az öntött vasat kivéve — mind ott helyben készülnek.

Éppen szemtanúi voltunk minő ügyesen történik a kormánylemezek préselése a kellő csavar-szerűség megadására végett.

Ezzel kapcsolatban van a kerekese mühely. Itt föl kell említenem egy practicus fogást. A jószág igazgató be látta, hogy a rozsz kerekeket a hordás sürgős véghez vitele alkalmával ujjakkal nem helyettesítheti; ő tehát a kerekek fejeit, mind betömette fával s ujból furatta, s így még évekig használhatókká tette azokat.

A szijmunkák készítéséhez szijgyártó mühely van. Épen a megtekintés alkalmával foglalkozott a mester járom készítésével. Meglepett, hogy abroncs nélkül készítő, mi által feleslegessé vált a járompárna alkalmazása. Elöl be van eresztve félhold alakulag egy kis vasabroncs, hogy az ezen levő vas-karikákra meglehessen erősiteni a tartó szíjat.

Működési összeköttetésben áll a 10 lőerőjű gőzkazán: a fákak keresztülmetsző fűrészzel, esztergával, melynek működését magunk is láttuk; darálóval, mely részint a szeszgyár számára zuz, részint a gazdaság részére darál; cséplőgéppel és tengeri morzsolóval.

Im egy terjedelmes gazdaságban minő és mennyi szolgálatot tehet egy gőzgép.

Van egy minden évben rendszeren működő téglagyár, mely e gazdaság részére a téglá és cserépszükségletet fedezi.

Ha a régi gazdasági épületeket tekintjük, a felette drága építkezéseket látjuk, mi a gazdaság jövedelmének rovására történt, ma már mint káros kiadást — ezt is kerülük.

Állattenyésztés.

1) Szarvasmarhatenyésztés.

Az egész tenyészetet, csak is a tiszta magyar faj képviseli. Van 255 darab tehén, melyeknek rendeltetése a jó tenyészállatok szaporítása. Az állatok gyönyörű nagy testeük s hosszú villás szarvuak. A szilaj természet már szemekből kisugárzik. Csendesen, kevés ember bemehet közéjük, különösen akkor, midőn jóllakva hevernek, de máskor, s különösen tömeges csoporttól, vad futásnak erednek. Itt a tejelés, csak másodkérdés, fő gond van fordítva a jó borjak nyeresére.

A czél el is van érve. A tehének szépek, de az ökrök, már aránylag kevésbé kitűnők, mit a téli gyenge szalmatakarmanyozas és istállózás hiányának tulajdoníthatni.

A teheneket jobban tartják. A gulya tenyészet mellett hátrány az, hogy a borjaknak póttakarmányt adni nem lehet, minek hiánya a fiatal állat testfejlődésére káros befolyással van; hátrány az: hogy a tej haszna számításán kívül esik, mit a practicus gazda fő jövedelem forrásnak szokott venni; hogy a borjak tejbőség alkalmával könnyen gyomorsorikulásba esnek, minek nem ritkán elpusztulásuk a vége, tehjiányban pedig elgyengülnek, elsilányodnak, mert a tejet pótolni nem lehet.

Minthogy a szarvasmarhánál a 10-ik évig tart a tenyészet fénykora, itt 10 éves tehének a tenyésztől kizáratnak.

Midőn a borjak az egy évet betöltötték, kor szerint elkülönítetnek, s egyszersmind a tenyésztől kizárandók, ez idő után adatnak el, három éves korukig.

A bikagulya, melynek létszáma 41, kiválóan szelid, futás helyett hozzánk közeledtek, s engedték magukat megvakartatni; mit a szelid s bánásmódnak kell tulajdonítani. Ha a gulya legcsekélyebb vadságot tanusít, a gulyás elbocsáttatik, ellenesetben jutalmat kap. A jó állattenyésztő kezében ez a valódi, czélhoz vezető bánásmód.

A gulyából a tenyészállatok fedezésére szükséges bikák kiszemeltetnek, s a tehének közé bősztatnak, a többiek pedig eladatnak 1—3 évesekig 100—300 forintot, a 10 éven felüliek husár szerint.

A megrokkolás elkerülése tekintetéből arra nagy gond fordítatik, hogy a fiatal állatok megnehezdedt, öregebb bikák által ne fedeztessenek, valamint arra is, hogy minden 40—50 tehénre essek egy.

Nálunk kétszer, sőt 3—or ennyi létszáma is alig esik egy, s azért oly nagy a meddő tehének és a satnyu borjak száma.

A bikák a tenyésztetből 6 éves korukban záratnak ki, mert ekkorra már annyira megnehezdednek, hogy veszélyessé válnak a tehenekekre nézve. Igás ökor van 464 darab.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 28-ról. 5% metaliques 65.25 5% nemzeti kölcsön 70.45. 1860-ki államkölcsön 102.75 Bankrészevények 875. Hitelrészevények 332.40. London 109.—. Ezüst 108.— Cs. kir. arany 525 1/2 20 frankos arany 875.

Földterhementesítési kötvények: Magyar 80. 50. Temesi 80.50. Erdélyi 79.25. Horv. Szlavyon —.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Arlejtési hirdetés.
A kolozsvári állami tanítóképzőben a mosás arlejtés útján vállalkozóknak adatok kiadására. Az arlejtés f. 1872 évi október hó 2 napján délelőtt 9 órakor, tartatik az intézet helyiségében (kül-magyarulca Radák-féle telek) hol az napon a feltételekről és módokról is részletesen értesülhetni.
Az igazgató-tanács határozatából.
Kovácsi Antal, jegyző.
(562) 2-2

(372)
Cs. k. udvari fogorvos dr.
Popp J. G.
NÖVENYI FOGPORA.
Annnyira tisztítja a fogakat, hogy a mindennapi használata által nemcsak az oly alkalmatlan borkó távolítatik el, hanem a máz fehérsége és finomsága is gyarapodik.
Egy doboz ára 63 kr. 10. ért.
Cs. k. udvari fogorvos dr.
Popp J. G.
Anatherin-szajvize!
legbiztosabb szer a fogak és a foghús egészségben tartására, valamint száj- és fogbetegségek gyógyítására.
Kaphatók: Kolozsvárt **Binder J.**, dr. **Hintz Gy.**, **Engel J.**, és **Wolff** gyógyszerészek és **Károly J.** **Wolff** gyógyszer. Deesen: **Kremer Samuel** és **Both** gyógyszer. Dévén: **Bosniaki és Gergely L.** **Lény** gyógyszer. Medgyesen: **Folbert** gyógyszer. N.-Enyeden: **Oberth J.** **Wolff** gyógyszer. M.-Vásárhelyt: **Fogarasy D.** **Szászvároson: Leonhardt S.** **R.** **genben: Traugot és Wachner.** **Zilahon: Weisz** gyógyszer. Szilagy-Somlyón: **R. Tarsa I.** **Szamosújvárt: Placintár és fia** gyógyszer. Bethlenben: **Bernárdi** gyógyszer. B.-Hungyadon: **Holczer** gyógyszer. Tekében: **Wagner** gyógyszer. Gy.-Fehérvárt: **Biró M.** **gyóg.** és **Csiky M.** **Balázsfalván: C. Schönl** **gyógysz.** Bőszörményben: **Lányi J.** **gyógysz.** Nagy-Bányán: **Papp** gyógyszer. Nagy-Károlyban: **Jellinek** gyógyszer. Szinyér-Várlján: **Gierber** gyógyszer. N. Szebenben: **Sili Mih.**, **Müller** gyógyszer. Zóthor, Steiner, Brassóban: **Fabik** gyógyszer. **Jekelius** gyógyszer. Segesvárt: **Toutsch J. B.** **Misselbacher.** Besterceán: **Dietrich és Fleischer.** Tergovits Ed. **Nussbeck.** **Textoris G. M.** **Gy.-Szt.-Miklós.** **Mikó M. Szt.-Udvarhelyt: Beczai Ern.** **Tommer E.** **Brassóban: Müller** gyógyszer. uraknál.

KERESZTESY PÁL
első kolozsvári
PAPIR-, IRÓ-, RAJZ- és FESTÉSZETI RAKTÁRÁT
ez idény beálltával különös figyelembe ajánlja úgy a helybeli, valamint a vidéki t. közönségnek, miszerint minden
az írás- rajz- és festészethez
megkívántató tárgyakat a
legelső és hitelesb forrásokból
szerezvén be,
oly dús és nagy választékban állítja elő,
hogy Kolozsvár összes közönsége már is oda nyilatkozván, hogy egy
ilyforma **papir-üzlet Kolozsvár városának**
„büszkesége.”
(564) 2-*

A kolozsvári
hitelbank és zálogkölcöntársulat
elfogad
készpénz betételeket 100 frittól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értéket Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok 3 havonként fizetnek.
A bank kölcsönöket ad mindenemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.
Leszámitól váltókat, vész értékpapírokat.
Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.
Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frittól kezdve telek-könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.
Egyszersmind jelentjük, hogy az „első magyar” általános biztosító társaság főügynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindenemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**
az igazgatóság.
(21) 70-*

Megjelent és Demjén László
könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden
könyvárusnál kapható:
Kolozsvár története.
Első kötet.
Oklevéltárral. (I.) Ős- ő- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világcsilló rajzokkal. (36 tábla.)
Irta Jakab Elek.
Ára 10 frt. (327)
E mindez tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsőígetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmú és szaktudós íróba minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujabbrkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.
Demjén László.

(561) 2-5
A zámi uradalomban, vaspálya-állomás Zám Erdélyben, magról nevelt leg-nemesebb gyümölcsfajok, törpe- és magásfákban, továbbá szőlő-csemeték és díszfák, a legjutányosabb árak mellett eladásra készletben vannak. Bővebb felvilágosítást nyújt a lajstrom, melylyel kívánatra ingyen és bérmentesen szolgálom a zámi uradalmi tisztség.

(565) 2-3
Árverési hirdetmény.
Az erdély-részi Földtörmentesítési alapigazgatóság és számvevőség elhasznált hivatalt felszerelvényei: asztalok, állványok, szekrények, székek, fogások, fás-ládák stb. **október hó 2-3 napjain** a volt kir. kormányzók első udvarán nyilvános árverés útján készpénzért el fognak adni, a vett tárgyaknak azonnal elkellvén viteni. Ez a közönségnek felsőbb rendelés következtében mindhárom helybeli lap útján tudomására adatik.
Az orsz. levéltár igazgatósága.

Orvosság nélkül.
(531) 23-48
MELL- és TÜDŐ-
betegék természetes úton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatannak nyilvánított esetekben is gyökeresen gyógyulnak
orvosság nélkül.
A betegség részletes leírására bővebben felel levélben
J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.
A levélhez 5 ft. o. é. melléklendő.
Orvosság nélkül.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI
KÖNYVNYOMDÁJA
Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája
KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN
főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.
Alóírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindenemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:
könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.
A LEGJUTÁBB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.
FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.
HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE
a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.
Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.
23-*

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvárt.